

מדממים, ולא מצליחים לקבל כסף עבור עבודת שביצעו כזמן, אומר אשד גרין, יו"ר אגף כנייה תשתיות וכנייה החזית בהתאחדות בוני הארץ. גרין מזכיר רוח מיוחד שהוציאה החשבת הכללית באוצר בשנה שעברה שעסק בדיוק בנושא זה, ובו מפייעה המלצה לחייב חברות ממשלתיות לשלם לספקים תוך 60 יום (ראו מסגרת). "שנה וחצי עברה מאז הדוח, והדברים לא מיושמים. זו עשוט שעוררתי. מה שעוד בולט בדוח הזה, זה שעריייה לא פחת קטנה, היא העבודה שהחשבת הכללית כותבת שאין לה סמכות לטפל בעיריית ככל הקשור למוסד תשלומים. הרשויות המקומיות הן מעל האוצר".

ברישות שערב התאחדות כוני הארץ בנוגע לרשימת התשלומים מעלות את המסקנה שהרשימה נגרמת לא פעם בגלל נקרות של גופים שונים על התשלום. אנחנו מדברים כאן על פריקסים גדולים שלוקחים ומן, מסביר גרין, "למה אי אפשר להעביר חלק מהתשלום במקביל לעריכת הבקרה בכל מקרה אנחנו הקבלנים מעבירים את החשבונית ומשלמים את המע"מ בלי לקבל עדיין את התשלום על העבודה בפועל".

גרין חוזר ומדגיש כי המצב שנוצר הוא אחד הגורמים העיקריים לנפילה של חברות: "בגלל זה חברות הביצוע הולכות ונעלמות. האם צריך חוק בשביל לשלם? גם בכל הקשור לתאגידים עירוניים, כבר מזמן הם היו צריכים להיות כפופים לחוק חובת מכרזים. אבל הם לא". מסתבר שבכל הקשור לתאגידים, המצב אף גרוע יותר. ב-2002 החליטה הכנסת שגם התאגידים יהיו כפופים לחוק חובת מכרזים, אבל החוק לא נכנס מעולם לתוקף. הסיבה היתה שנקבע כי תוך 60 יום יתקינו תקנות שיקבעו כיצד יפעל החוק, ותקנות אלו לא הותקנו מעולם. "הגישו על הנושא בג"ץ", ממשיך גרין, "אבל שוב, מאז לא קרה כלום. וזה אחרי שבית המשפט קבע שצריכות להיות תקנות".

"עד היום לא קיבלתי את הכסף"

לדברי יוסי מלמד, בעלים של חברת רם הנדסה העוסקת בתחום התשתיות, "ביצעתי לפני שנים אחדות עבודה בעבור חברה ממשלתית גדולה ומוכרת - גשר בכניסה הצפונית של אחת מערי השפלה, עבודה בסדר גודל של כ-70 מיליון שקל. הגשר נפתח לתנועה במאוס לפני שנה וחצי ואפילו שר התחבורה גזר את הסרט. דרך הפעולה הרגילה היא שכל חודש הקבלן מגיש חשבון על העבודה החדשה, ונציג המזמין בשטח מאשר ומעביר את הרישאה לתשלום. כך קורה בכל פרויקט. אבל לאט לאט התחלנו לגלות שבחשבון אחד משלמים לנו 200 אלף פחות ממה שהיו צריכים. שאלנו למה? אמרו לנו שזה בגלל התחשבות של החברה הממשלתית מול העירייה. הם לא העבירו למזמין העבודה כסף, אז הוא החליט לא להעביר את הכסף אלינו. וזה הצטבר מחודש לחודש. הבעיה היא שהם היו מזמיני העבודה ולא העירייה ולא יכולנו לקבל את הכסף מהם. הגעתי עד למנכ"ל משרד התחבורה שהבטיח לטפל, אבל עד היום לא קיבלתי את הכסף".

מלמד אומר שזה רק מקרה אחד מיני רבים: "לפעמים מבצעים עבודה בעבור עירייה מסוימת בתוך העיר, ביצוע צנרת תת

"מסתבר שאותו אחד עם הסמכות לתת את ההוראה לבצע, אין לו סמכות לתת את הכסף. סוגרים על עבודה, והכסף מגיע אחרי שנה או שנתיים. בינתיים אתה משלם לקבלני משנה, ופועלים כי זו הפרנסה שלהם, והם לא יחכו שנתיים עד שישלמו להם. זה תהליך הרסני. כולם מפחדים מכולם, ומעבירים את כל התשלומים מבקרה אחת לבקרה אחרת, וזה עוד לפני הסיפור עם השחיתות במע"צ עכשיו שיגביר את הבעיה. כולם מגלגלים עיניים לשמיים העיקר שלא ישאלו אותם בבקרה, למה החלטתם ככה או ככה. "אנחנו עובדים כדי להתגלגל. כדי לקבל אשראי מהבנק אתה צריך להציג צפי תשלומים ועם השנים אתה מייצר אמינות בבנק, ויודע להגיד להם מה אמור להיכנס ומתי. אבל כשיש פישולים בתשלומים, ואתה מקבל כסף שנתיים אחרי. האמינות שלך בבנק נחתכת. זה גלגל שלם שמתגלגל, ולא יודעים איפה ייגמר".

קרקעית. לא פעם בחפירות אתה מתנגש עם כל מיני תשתיות שאף אחד לא ידע שיש שם, חבילת כבלים מתקופת הטורקים או קו מים ישן שלא מסומן. אז כמובן שצריך לטפל בזה, עבודה שעולה סכום נוסף. ואז מתחיל מחול שדים. זה בדרך כלל עבודות בלילה, כדי לא להפריע לתנועה, ומקבלים אישור משטרה לסיים עד הבוקר. אני קורא למזמין, הוא מאשר כי חייבים לבצע. העבודה מבוצעת ואז מסתבר שאותו אחד עם הסמכות לתת את ההוראה לבצע, אין לו סמכות לתת את הכסף. כל פעם מחדש זה קורה. לא פעם סוגרים על עבודה, והכסף מגיע אחרי שנה-שנתיים. בינתיים אתה משלם לקבלני משנה ופועלים כי זו הפרנסה שלהם, והם לא יחכו שנתיים עד שישלמו להם. זה תהליך הרסני. כולם מפחדים מכולם, ומעבירים את כל התשלומים מבקרה אחת לבקרה אחרת, וזה עוד לפני הסיפור עם השחיתות במע"צ עכשיו שיגביר את הבעיה. כולם מגלגלים עיניים לשמיים העיקר שלא ישאלו אותם בבקרה, למה החלטתם ככה או ככה. "אנחנו עובדים כדי להתגלגל. כדי לקבל אשראי מהבנק אתה צריך להציג צפי תשלומים ועם השנים אתה מייצר אמינות בבנק, ויודע להגיד להם מה אמור להיכנס ומתי. אבל כשיש פישולים בתשלומים, ואתה מקבל כסף שנתיים אחרי. האמינות שלך בבנק נחתכת. זה גלגל שלם שמתגלגל, ולא יודעים איפה ייגמר".